

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Δ' ΤΑΞΗΣ  
ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ  
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 4 ΙΟΥΝΙΟΥ 2004  
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ :  
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ  
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)**

**Α'. ΚΕΙΜΕΝΟ**

**Γεώργιος Βιζυηνός, *Τό ἀμάρτημα τῆς μητρὸς μου* (ἀπόσπασμα)**

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἡ μήτηρ μας ἤρχισε νὰ ἐπιδαψιλεύῃ<sup>1</sup> εἰς τὴν θετὴν μας ἀδελφὴν τόσας περιποιήσεις, ὅσων ἴσως δὲν ἠξιώθημεν ἡμεῖς εἰς τὴν ἡλικίαν τῆς καὶ εἰς καιροὺς πολὺ εὐτυχεστέρους. Ἐνῶ δέ μετ' ὀλίγον χρόνον ἐγὼ μὲν ἐπλανώμην νοσταλγῶν ἐν τῇ ξένη, οἱ δὲ ἄλλοι μου ἀδελφοὶ ἐταλαιπωροῦντο κακοκοιμώμενοι εἰς τὰ ἐργαστήρια τῶν "μαστόρων", τό ξένον κοράσιον ἐβασίλευεν εἰς τὸν οἶκον μας, ὡς ἐάν ἦτον ἐδικὸς του.

Οἱ μικροὶ τῶν ἀδελφῶν μου μισθοὶ θὰ ἐξήρκουν πρὸς ἀνακούφισιν τῆς μητρὸς, ἐφ' ᾧ καὶ τῇ ἐδίδοντο. Ἄλλ' ἐκείνη, ἀντὶ νὰ τοὺς δαπανᾷ πρὸς ἀνάπαυσίν τῆς, ἐπροΐκιζε δι' αὐτῶν τὴν θετὴν τῆς θυγατέρα καὶ ἐξηκολούθει ἐργαζομένη πρὸς διατροφήν τῆς. Ἐγὼ ἔλειπον μακρὰν, πολὺ μακρὰν, καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἠγνόουν τί συνέβαιναν εἰς τὸν οἶκόν μας. Πρὶν δὲ κατορθώσω νὰ ἐπιστρέψω, τό ξένον κοράσιον ἠϋξήθη, ἀνετρόφη, ἐπροικίσθη καὶ ὑπανδρεύθη, ὡς ἐάν ἦτον ἀληθῶς μέλος τῆς οἰκογενείας μας.

Ὁ γάμος αὐτῆς, ὅστις φαίνεται ἐπίτηδες ἐπεσπεύθη, ὑπῆρξεν ἀληθῆς "χαρὰ" τῶν ἀδελφῶν μου. Οἱ δυστυχεῖς ἀνέπνευσαν, ἀπαλλαγέντες ἀπὸ τό πρόσθετον φορτίον. Καὶ εἶχον δίκαιον. Διότι ἡ κόρη ἐκείνη, ἐκτός ὅτι ποτέ δὲν ἠσθάνθη πρὸς αὐτοὺς ἀδελφικὴν τινα στοργήν, ἐπὶ τέλους ἀπεδείχθη ἀχάριστος πρὸς τὴν γυναῖκα, ἣτις περιεποιήθη τὴν ζωὴν αὐτῆς μέ τοσαύτην φιλοστοργίαν, ὅσην ὀλίγα γνήσια τέκνα ἐγνώρισαν.

Εἶχον λόγους λοιπὸν οἱ ἀδελφοὶ μου νὰ εἶναι εὐχαριστημένοι καὶ εἶχον λόγους νὰ πιστεύσουν, ὅτι καὶ ἡ μήτηρ ἀρκετὰ ἐδιδάχθη ἐκ τοῦ παθήματος ἐκεῖνου.

Ἄλλ' ὅποια ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξις των, ὅταν, ὀλίγας μετὰ τοὺς γάμους ἡμέρας, τὴν εἶδον νὰ ἔρχεται εἰς τὴν οἰκίαν, σφίγγουσα τρυφερῶς εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς ἐν δεύτερον κοράσιον, ταύτην τὴν φορὰν ἐν σπαργάνοις!

- Τό κακότυχο! ἀνεφώνει ἡ μήτηρ μου, κύπτουσα συμπαθητικῶς ἐπὶ τῆς μορφῆς τοῦ νηπίου, δὲν τό ἔφθανε πῶς ἐγεννήθη κοιλιάρφانو, μόν' ἀπέθανε καὶ ἡ μάνα του καὶ τό ἄφηκε μέσ' στή στράτα! Καί, εὐχαριστημένη τρόπον

---

<sup>1</sup> ἐπιδαψιλεύω· παρέχω με ἀφθονία.

τινά ἐκ τῆς ἀτυχοῦς ταύτης συμπτώσεως, ἐπεδείκνυε τό λάφυρόν της θριαμβευτικῶς πρὸς τοὺς ἐνεοῦς<sup>2</sup> ἐκ τῆς ἐκπλήξεως ἀδελφούς μου.

Τό υἱκόν σέβας ἦτο πολύ, καί ἡ αὐθεντεία<sup>3</sup> τῆς μητρός μεγάλη, ἀλλ' οἱ πτωχοὶ ἀδελφοὶ μου ἦσαν τόσον ἀπογοητευμένοι, ὥστε δέν ἐδίστασαν νά ὑποδείξουν εὐσχήμω<sup>4</sup> πὼς εἰς τὴν μητέρα των, ὅτι καλόν θά ἦτο νά παραιτηθῆ τοῦ σκοποῦ της. Ἀλλά τὴν εὖρον ἀμετάπειστον. Τότε ἐδήλωσαν φανερά τὴν δυσαρέσκειάν των καί τῇ ἠρνήθησαν τὴν διαχείρισιν τοῦ βαλαντίου<sup>5</sup> των. Ὅλα εἰς μάτην.

- Μὴ μοῦ φέρετε τίποτε, ἔλεγεν ἡ μήτηρ μου, ἐγὼ δουλεύω καί τό θρέφω, σάν πὼς ἔθρεψα καί σᾶς. Καί ὅταν ἔλθῃ ὁ Γιωργῆς μου ἀπ' τῆ ξενιτεία, θά τό προκίση καί θά τό πανδρέψῃ. Ἄμ' τί θαρρεῖτε! Ἐμένα τό παιδί μου μέ τό ὑποσχέθηκε. - Ἐγὼ, μάνα, θά σέ θρέψω καί σένα καί το ψυχοπαῖδί σου. - Ναί! ἔτσι μέ τό εἶπε, πού νᾶχη τὴν εὐχή μου!

Ὁ Γιωργῆς ἤμην ἐγὼ. Καί τὴν ὑπόσχασιν ταύτην τὴν εἶχον δώσει ἀληθῶς, ἀλλά πολύ προτύτερα.

Ἦτο καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ μήτηρ μας εἰργάζετο διὰ νά θρέψῃ τὴν πρώτην μας θετὴν ἀδελφήν καθὼς καί ἡμᾶς. Ἐγὼ τὴν συνώδευον κατὰ τὰς διακοπὰς τῶν μαθημάτων, παίζων παρ' αὐτῇ, ἐνῶ ἐκείνη ἔσκαπτεν ἢ ἐξεβοτάνιζεν. Μίαν ἡμέραν διακόψαντες τὴν ἐργασίαν ἐπεστρέφομεν ἀπὸ τοὺς ἀγροὺς φεύγοντες τὸν ἀφόρητον καύσωνα, ὑφ' οὗ ὀλίγον ἔλειψε νά λιποθυμήσῃ ἡ μήτηρ μου. Καθ' ὁδὸν κατελήφθημεν ὑπὸ ραγδαιοτάτης βροχῆς, ἐξ ἐκείνων, αἵτινες συμβαίνουν παρ' ἡμῖν συνήθως, μετὰ προηγηθεῖσαν ὑπερβολικὴν ζέστην ἢ λαύραν, καθὼς τὴν ὀνομάζουν οἱ συντοπιταί μου. Δέν ἤμεθα πλέον πολύ μακρὰν τοῦ χωρίου, ἀλλ' ἔπρεπε νά διαβῶμεν ἓνα χεῖμαρρον, ὅστις πλημμυρῆσας ἐκατέβαινε ὀρητικώτατος. Ἡ μήτηρ μου ἠθέλησε νά μέ σηκώσῃ εἰς τὸν ὄμον της. Ἀλλ' ἐγὼ ἀπεποιήθην<sup>6</sup>.

- Εἶσαι ἀδύνατη ἀπὸ τῆ λιποθυμίας, τῇ εἶπον. Θά μέ ρίψῃς μέσ' στὸν ποταμό.

Καί ἐσήκωσα τὰ φορέματά μου καί εἰσῆλθον δρομαῖος<sup>7</sup> εἰς τό ρεῦμα, πρὶν ἐκείνη προφθάσῃ νά μέ κρατήσῃ. Εἶχον ἐμπιστευθῆ εἰς τὰς δυνάμεις μου πλέον ἢ ὅ,τι ἔπρεπε. Διότι πρὶν σκεφθῶ νά ὑποχωρήσω, οἱ πόδες μου ἔχασαν τό στήριγμά των, καί, ἀνατραπεῖς παρεσύρθην ὑπὸ τοῦ χειμάρρου ὡς κέλυφος καρούου.

Μία σπαρακτικὴ κραυγὴ φρίκης εἶναι πᾶν ὅ,τι ἐνθυμοῦμαι ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα. Ἦτον ἡ φωνὴ τῆς μητρός μου, ἣτις ἐρρίφθη εἰς τὰ ρεύματα γιὰ νά μέ σώσῃ.

<sup>2</sup> ἐνεός· ἐμβρόντητος, ἄναυδος.

<sup>3</sup> αὐθεντεία· ἡ ἐξουσιαστικὴ δύναμη.

<sup>4</sup> εὐσχημὸς· ὁ επιφανειακὰ δικαιολογημένος.

<sup>5</sup> βαλάντιο· χρηματοφυλάκιο, πουγγί.

<sup>6</sup> ἀποποιούμαι· ἀρνούμαι κάτι προσφερόμενο ἢ ζητούμενο.

<sup>7</sup> δρομαῖος· τρεχάτος, ταχύς, γρήγορος.

Πώς δέν ἔγινα αἰτία να πνιγῆ καί ἐκείνη μετ' ἐμοῦ, εἶναι θαῦμα. Διότι ὁ χεῖμαρρος ἐκείνος ἔχει κακὴν φήμην παρ' ἡμῖν. Καί ὅταν λέγουν περὶ τινος "τόν ἐπῆρε τό ποτάμι", ἐννοοῦν ὅτι ἐπνίγη εἰς αὐτόν τοῦτον τόν χεῖμαρρον.

Καί ὅμως ἡ μήτηρ μου λιγόθυμος καθὼς ἦτο, κατάκοπος, βεβαρυμένη ἀπὸ ἐπαρχιακά φορέματα, ἱκανά νά πνίξουν καί τόν δεξιότερον κολυμβητήν, δέν ἐδίστασε νά ἐκθέσῃ τὴν ζωὴν αὐτῆς εἰς κίνδυνον. Ἐπρόκειτο νά μέ σώσῃ, καί ἄς ἦμην ἐκεῖνό της τό τέκνον, τό ὁποῖον προσέφερε ἄλλοτε εἰς τόν Θεόν ὡς ἀντάλλαγμα ἀντί τῆς θυγατρὸς της.

Ὅταν ἔφθασεν εἰς τόν οἶκον καί μέ ἀπέθεσε χαμαί ἀπὸ τόν ὄμιόν της, ἦμην ἀκόμη παραζαλισμένος. Διὰ τοῦτο, ἀντί νά αἰτιαθῶ τὴν ἀπρονοησίαν μου διὰ τό συμβάν, ἀπέδωκα αὐτό εἰς τὰς ἐργασίας τῆς μητρὸς μου.

- Μὴ δουλεύεις πιά, μάνα, τῆ εἶπον, ἐνῶ ἐκείνη μ' ἐνέδυε στεγνά φορέματα.

- Ἄμ' ποιός θά μᾶς θρέφῃ, παιδί μου, σάν δέν δουλεύω ἐγώ; - Ἡρώτησεν ἐκείνη στενάξασα.

- Ἐγώ, μάνα! ἐγώ! - τῆ ἀπήντησα τότε μετὰ παιδικοῦ στόμφου.

- Καί τό ψυχοπαίδι μας;

- Κ' ἐκεῖνο ἐγώ!

Ἡ μήτηρ ἐμειδίασεν ἀκουσίως, διὰ τὴν ἐπιβλητικὴν στάσιν, ἣν ἔλαβον προφέρων τὴν διαβεβαίωσιν ταύτην. Ἐπειτα διέκοψε τὴν ὁμιλίαν ἐπειποῦσα·

- Ἄμ' θρέψε δά πρῶτα τόν ἑαυτό σου καί ὕστερα βλέπουμε.

Δέν παρῆλθε πολὺς καιρὸς καί ἀπηρχόμην εἰς τὰ ξένα.

Ἡ μήτηρ βεβαίως οὐδ' ἐσημείωσε κἄν τὴν ὑπόσχεσιν ἐκείνην. Ἐγώ ὅμως ἐνθυμούμην πάντοτε, ὅτι ἡ αὐταπάρνησίς της μοί ἐχάρισε διὰ δευτέραν φορὰν τὴν ζωὴν, τὴν ὁποῖαν τῆ ὄφειλον. Διὰ τοῦτο εἶχον τὴν ὑπόσχεσιν ἐκείνην ἐπὶ τῆς καρδίας μου, καί ὅσον ἐμεγάλωνα, τόσῳ σπουδαιότερον ἐνόμιζα τόν ἑαυτόν μου ὑποχρεωμένον πρὸς ἐκπλήρωσίν της.

- Μὴ κλαίγῃς μητέρα, τῆ εἶπον ἀναχωρῶν. Ἐγώ πηγαίνω πιά νά κάμω παράδες. Ἐννοια σου! Ἀπὸ τώρα καί νά πάγῃ θά σέ θρέφω καί σένα καί το παραπαίδι σου. Ἀλλά, ἀκούεις; Δέν θέλω πιά νά δουλεύῃς!

Δέν ἤξευρον ἀκόμη ὅτι δεκαετὲς παιδίον ὄχι τὴν μητέρα, ἀλλ' οὐδέ τόν ἑαυτόν του δέν δύναται νά θρέψῃ. Καί δεν ἐφανταζόμην, ὅποια φοβεραὶ περιπέτειαι μέ περιέμενον καί πόσας πικρίας ἔμελλον ἀκόμη νά ποτίσω τὴν μητέρα μου διὰ τῆς ξενιτείας ἐκείνης, δι' ἧς ἤλπιζον νά τὴν ἀνακουφίσω.

Ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὄχι μόνον βοήθειαν, ἀλλ' οὐδέ μίαν ἐπιστολὴν κατώρθωσα νά τῆ στείλω. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη παρεμόνευεν εἰς τοὺς δρόμους, ἐρωτῶσα τοὺς διαβάτας μή μέ εἶδον πουθενά.

Πότε τῆ ἔλεγον, ὅτι ἐδυστύχησα ἐν Κωνσταντινουπόλει καί ἐτούρκευσα.

- Νά φᾶνε τῆ γλῶσσά τους πού τῶβγαλαν! - ἀπεκρίνετο ἡ μήτηρ μου. Αὐτός πού λένε, δέν μπορεῖ νά ἦτον τό παιδί μου! - Ἀλλά μετ' ὀλίγον ἐκλείετο περίτρομος εἰς τό εἰκονοστάσιόν μας, καί προσηύχετο δακρυροοῦσα πρὸς τόν Θεόν, διὰ νά μέ φωτίσῃ νά ἐπανέλθω εἰς τὴν πίστην τῶν πατέρων μου.

Πότε τῆ ἔλεγον, ὅτι ἐναυάγησα εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Κύπρου, καὶ ἐπαιτῶ ρακένδυτος εἰς τοὺς δρόμους.

- Φωτιά νά τοὺς κάψη, ἀπεκρίνετο ἐκείνη. Τό λέν ἀπό τή ζούλια τους. Τό παιδί μου θενάκανε κατάστασι<sup>8</sup> καί πά' στὸν Ἅγιο Τάφο.

Ἄλλά μετ' ὀλίγον ἐξήρχετο εἰς τοὺς δρόμους, ἐξετάζουσα τοὺς διαβατικούς ἐπαίτας, καί μετέβαινεν ὅπου ἠκούετο κανεῖς "καρaboτσακισμένος" μέ τὴν θλιβεράν ἐλπίδα ν' ἀνακαλύψῃ ἐν αὐτῷ τό ἴδιόν της τέκνον, μέ τὴν πρόθεσιν νά δώσῃ εἰς αὐτόν τὰ στερηήματά της, ὅπως τὰ εὔρω ἐγὼ εἰς τὰ ξένα ἀπό τὰς χεῖρας τῶν ἄλλων.

Καί ὅμως, ὡσάκις ἐπρόκειτο περὶ τῆς θετῆς αὐτῆς θυγατρὸς, τὰ ἐλησμόνει ὅλα ταῦτα καί ἐφοβέριζε τοὺς ἀδελφούς μου, ὅτι ἐλθὼν ἐγὼ ἀπὸ τὰ ξένα θά τοὺς ἐντροπιάσω διὰ τῆς γενναιότητός μου, καί θά προικίσω καί θά ὑπανδρεύσω τὴν κόρην της ἐν πομπῇ καί παρατάξει.

- Ἔ; Ἄμ' τί θαρρεῖτε! Ἐμένα τό παιδί μου μέ τό ὑποσχέθηκε! Ἄς ἔχῃ τὴν εὐχή μου!

### Β'. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Σε ποιο ιστορικοκοινωνικό πλαίσιο εντάσσεται το ἔργο *Τό ἁμάρτημα τῆς μητρὸς μου*; Να τεκμηριώσετε τὴν ἀπάντησή σας με πέντε συγκεκριμένα παραδείγματα ἀπὸ το ἀπόσπασμα.

*Μονάδες 15*

2. «*Αφηγηματικοὶ τρόποι* ονομάζονται τα συστατικά στοιχεία που συναποτελοῦν μιαν αφήγηση ... : α) **Ἐκθεση**· εἶναι ἡ ἀφήγηση γεγονότων καὶ πράξεων ... β) **Διάλογος**· τὸ μέρος τῆς ἀφήγησης, στο οποίο δύο ἢ περισσότερα πρόσωπα τῆς ἀφήγησης παρουσιάζονται συνδιαλεγόμενα σε εὐθύ λόγο ... γ) **Περιγραφή**· εἶναι ἡ ἀναπαράσταση (τοῦ ἐξωτερικοῦ) προσώπων, τόπων καὶ ἀντικειμένων ἐκ μέρους τοῦ ἀφηγητῆ σε τρίτο πρόσωπο ... δ) **Σχόλιο**· εἶναι ἡ μετὰ ἀπὸ μιὰ διακοπὴ τῆς ἀφήγησης (ἐκθεσης, περιγραφῆς, διαλόγου) παρεμβολὴ σχολίων, σκέψεων, γνωμῶν ἢ καὶ ολόκληρων μικρῶν διατριβῶν τοῦ ἀφηγητῆ ...» (Γεώργιος Βελουδῆς, Γραμματολογία-Θεωρία τῆς Λογοτεχνίας, "Δωδώνη", Ἀθήνα 1994, σελ. 146-147). Να ἐντοπίσετε στο ἀπόσπασμα ἀπὸ *Τό ἁμάρτημα τῆς μητρὸς μου* τοὺς παραπάνω ἀφηγηματικούς τρόπους (δηλαδή: **Ἐκθεση, Διάλογο, Περιγραφή, Σχόλιο**). Να δώσετε ἓνα παράδειγμα γιὰ κάθε περίπτωση.

*Μονάδες 20*

3. Το σύνολο σχεδόν των μελετητῶν τοῦ ἔργου *Τό ἁμάρτημα τῆς μητρὸς μου* χαρακτηρίζει τὴν "ψυχογραφικὴ δύναμη" τοῦ Βιζυηνοῦ "απαράμιλλη". Να τεκμηριώσετε τὴν ἐν λόγῳ θέση με δύο συγκεκριμένες ἀναφορὲς στο ἀπόσπασμα.

*Μονάδες 20*

<sup>8</sup> *θενάκανε κατάστασι*· ἔκανε προκοπή.

4. "Ο γάμος αυτής, ὅστις φαίνεται ἐπίτηδες ἐπεσπεύθη, ὑπῆρξεν ἀληθῆς "χαρά" τῶν ἀδελφῶν μου. Οἱ δυστυχεῖς ἀνέπνευσαν, ἀπαλλαγέντες ἀπό τό πρόσθετον φορτίον. Καί εἶχον δίκαιον. Διότι ἡ κόρη ἐκείνη, ἐκτός ὅτι ποτέ δέν ἠσθάνθη πρὸς αὐτούς ἀδελφικήν τινα στοργήν, ἐπί τέλους ἀπεδείχθη ἀχάριστος πρὸς τήν γυναῖκα, ἣτις περιεποιήθη τήν ζωὴν αὐτῆς μέ τοσαύτην φιλοστοργίαν, ὅσων ὀλίγα γνήσια τέκνα ἐγνώρισαν."

Να σχολιάσετε σε δύο παραγράφους (140-160 λέξεις συνολικά) τη στάση της υιοθετημένης κόρης απέναντι στη θετή μητέρα της, καθώς και τα συναισθήματα που προκάλεσε στα αδέλφια του αφηγητή ο γάμος της κόρης.

**Μονάδες 25**

5. Το ποίημα "Μισσεμός" που ακολουθεί είναι του Ιωάννη Πολέμη. Να σχολιάσετε τα λόγια της μητέρας στους δύο τελευταίους στίχους. Ο σχολιασμός να γίνει σε σχέση με όσα η μητέρα λέει στο υπόλοιπο τμήμα του ποιήματος.

**Ιωάννη Πολέμη, Μισσεμός**

Μισσεύεις γιά τήν ξενιτειά καί μένω μοναχή μου·

σῦρε, παιδί μου, στό καλό καί σῦρε στήν εὐχή μου ...

Τριανταφυλλένια ἢ στράτα σου, κρινοσπαρμένοι οἱ δρόμοι,

για χάρι σου ν' ἀνθοβολοῦν καί τά λιθάρι' ἀκόμη·

τά δάκρυσά μου νά γενοῦν διαμάντια σ' ὅ,τι ἀγγίσης,

καί τό ποτήρι τῆς χαρᾶς ποτέ νά μή στραγγίσης·

νά πίνης καί νά ξεδιψᾷς καί νά 'ναι αὐτό γεμᾶτο

σάν νά 'ν' ἡ βρύση ἀπό ψηλά κι αὐτό νά 'ν' ἀπό κάτω.

Ἐκεῖ, παιδί μου, πού θά πάς, στά μακρυνά τά ξένα,

δίχτυα πολλά κι ὀξόβεργες θά στήσουνε γιά σένα

ἢ ἐλπίδα μέ τούς πόθους της, τό βίος μέ τά παλάτια

κ' ἡ ξεγελάστρα ἢ ὁμορφιά μέ τά γλυκά της μάτια.

Ἡ ἐλπίδα ἢ ἀχαλίνωτη ξεχνᾷ τά περασμένα,

καί θά ξεχάσης κάποτε μαζί μ' αὐτά καί μένα·

τό βίος μεσ' στά παλάτια του τήν περηφάνεια κρύβει

καί θά ντραπῆς γιά τό φτωχό τό πατρικό καλύβι.

Παιδί μου, ἄν τή μητέρα σου πάψης νά τήν θυμᾶσαι,

μέ δίχως βαρυγκόμησι συχωρεμένος νά 'σαι·

κι ἄν τό φτωχό καλύβι μας ντροπή σοῦ φέρνει, ὡς τόσο,  
καί πάλι θά ἔμαι πρόθυμη συχώρεσι νά δώσω.  
Μ' ἄν τήν Πατρίδα ἀπαρνηθῆς, πού τήν λατρεύοιμ' ὅλοι,  
νά ἔν ἡ ζωή σου, ὅπου κι ἄν πάς, ἀγκάθια καί τριβόλοι.

- 
1. μισσεμός ξενιτεμός.
  2. μισσεύω απομακρύνομαι από την πατρίδα μου, ξενιτεύομαι.
  3. τριβόλοι ζιζάνια των αγρών.

**Μονάδες 20**

**ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ**

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, κατεύθυνση, εξεταζόμενο μάθημα). Τα θέματα δεν θα τα αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν.  
Δεν επιτρέπεται να γράψετε οποιαδήποτε άλλη σημείωση.  
Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα ερωτήματα.
4. Κάθε απάντηση σωστά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

**ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ**

**ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**